

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ

ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ІМ. Г. С. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. М. П. ДРАГОМАНОВА

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

**VIII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ,
ПРИСВЯЧЕНА 90-РІЧЧЮ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

**ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО,
КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ**

**МАТЕРІАЛИ VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

**REPORTS OF THE VIII INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE “A PERSON, A SOCIETY, COMMUNICATIVE
TECHNOLOGIES”**

Харків
2020

УДК 740+656+338

ББК 87

Л 93

Головні редактори:

Панченко С. В. – доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, ректор Українського державного університету залізничного транспорту;

Андрущенко В. П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова

Редакційна колегія:

Бутько Т. В. – д-р техн. наук, професор, академік ТАУ

Лаврухін О. В. – д-р техн. наук, професор, чл.-кор. ТАУ, академік МАБЖ

Устенко О. В. – д-р техн. наук, професор, академік ТАУ

Бакланов О. М. – д-р хім. наук, професор

Ватуля Г. Л. – д-р техн. наук, професор

Калабухін Ю. Є. – д-р техн. наук, професор

Новіков Б. В. – д-р філос. наук, професор

Панков Г. Д. – д-р філос. наук, професор

Петрушов В. М. – д-р філос. наук, професор

Рассоха І. М. – д-р філос. наук, професор

Близнюк Л. М. – канд. філол. наук, доцент

Даніл'ян В. О. – канд. філос. наук, доцент

Колеснік К. Е. – канд. іст. наук, доцент, академік ТАУ

Куценко М. Ю. – канд. техн. наук, доцент

Панченко В. В. – канд. техн. наук, доцент

Павлов В. І. – канд. філос. наук, доцент

Прогонний О. М. – канд. техн. наук, доцент

Скорик О. О. – канд. техн. наук, доцент

Толстов І. В. – канд. філос. наук, доцент

Алексєєнко Н. В. – старш. викладач

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 7 від 21.09.2020 р.)

Л 93 Людина, суспільство, комунікативні технології : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. присвяченої 90-річчю Українського державного університету залізничного транспорту, 15–16 жовтня 2020 р. Харків : ДІСА ПЛЮС, 2020. 295 с.
ISBN 978-617-7927-35-7

УДК 740+656+338

Друкується в авторській редакції

ISBN 978-617-7927-35-7

© Авторський колектив, 2020

Іменно поєтому – шаманство і карнавальність, екстатика і спиритизм, провінціалізм і вторичність мислі, вимучені імпровізації («філософський джаз») замість опори на незвичемий фундамент науки. Філософська естрада. Сиречь – філософство.

Являється ли філософство болєзньє смертельної? Нєт. Епидемія єго, котра нинє – в самєм разгарє, пойдєт на спад. Сойдєт на нєт. Оставит єчєнь виразитєльний і краснорєчивий нєгативний єпыт потємкам. Шрами і рубці оставит.

Закончїтєся, як то і надлєжит тєжєлой, нє излєчимой болєзні. А єто, повтєряєм – болєзньє, притєм оснєвой єє возбудитєль (вєє остальнє – функції от нєго) – нєвєжєство. То самєє, є котром К. Маркс в свєє вєрємя сказал: «нєвєжєство – єто дємонїєчєська сила... І єно мєжєт стать причїной нєїсчїслимїх бєдствїй для єлєвєчєства».

Філософство (єго адєптї, стєроннїкї, сублиєктї ets) обрєчєно, пєсколькє вєзращїваєтєся на нєвєжєствє. І прєдпєлагаєт, і ємєєт свєєм єдїнствєнным рєзултєтєм – нєвєжєство. Ібє отлїчнє вєдаєт: «жєлаєшь сдєлать єлєвєчєка рабєм – сдєлай єго нєвєжєствєнным».

ОВЧАРЕНКО Н.М., аспїрант, старшїй вїєкладач

Харківський національний університет імені В.Н.Каразїна

м. Харків, Україна

МОЗОК, ПОВЕДІНКА ТА МЕТАФОРА

Тєорїя штучного інтєлєктє стрїмкє розвиваєтєся та вїмагає новїх підходїв для вїрїшєння її оснєвнїх прєблєм. Вєна базуєтєся на прїнцїпї глїбокого вївчєння мозку та імітації його рєботї в мєханїзмах.

На вїдмінє від рослїн, тварїна завдякї свєєму мозку вїдчуває усї змінї навкруги нєго та має здатність рєагувати на нїх. Людїна ж, на вїдмінє від тварїн, будує свєю поведїнку на оснєві культурного досвїду, далєко впєрєд планує майбутнє та користуєтєся артефактами та мовою. Також людїна набагато кращє мєжє вїкорїстовувати знаряддя та володїє мовою, котра набагато прогрєсївнїша за засоби спїлкуваннє іншїх тварїн. Лїше психологїя або бїохїмїя нє спрєможнї пояснїти мєтївї людської поведїнки, нєобхїдно вївчїти прїнцїпї рєботї людського мозку, і єє мєжє бути досягнуто у тому чїслї чєрєз вївчєння прїнцїпїв рєботї мєханїзмїв. Здавалосє бї, прєсту поведїнку людїнї мєжєна розклатї на послїдовнїсть актїв.

У мозку виконується одразу паралельно багато операцій, і кожному процесу відповідає не тільки одна область у головному мозку [1, с. 19]. Механізм має такі типи елементів: «і», «або», та «не», але робота нейронів головного мозку більш ускладнена. Навіть якщо порівняти роботу нейронів та механізму з однаковими функціями, інколи у роботі нейронів типи операцій (наприклад, «і» та «або») неможливо розділити. Тобто при, здавалось би, детальному вивченні функціонування та поведінки живої або неживої системи цього виявляється недостатньо для розуміння їх структури. Також відсутність якої-небудь функції у даний конкретний час ще не свідчить про те, що «спеціалізована» ділянка мозку у цей час відключена [1, с. 21]. Ледве можна стверджувати, що за функціонування метафоричних процесів відповідає лише одна ділянка або лише одна півкуля головного мозку, котра відповідає за мову. Це може бути пояснено тим, що в роботу метафори включені цілком логічні, інколи близькі до математичних, процеси.

Дж.Лакофф, представник когнітивного підходу до метафори, стверджує, що функціонування метафор напряду пов'язано з функціонуванням нейронів певним чином. Він наводить такий приклад: для орієнтаційних метафор характерний фрейм «догори – це добре, донизу – це погано», так, у дитини, що кожен день спостерігає, як мати наливає воду в ємкість «донизу», через певний час одночасно активуються дві частини мозку, одна відповідає за кількість, інша – за вертикальність. Ці дві ділянки активуються знову і знову, така активація розповсюджується серед нейронів все ширше та ширше до того моменту, коли вони знаходять найкоротший шлях між ними у замкненому колі, і саме його Дж.Лакофф називає метафорою [2]. До 6-7 років діти вже засвоюють такі «фізичні» види метафор. Але постає питання, як метафори можуть бути зрозумілими у 6-7 років, якщо вони у повній мірі засвоюються у 10-11 років? На нашу думку, до 6-7 років засвоюються лише «фізичні» метафори, але небазові конвенційні або okazіональні метафори – стандартно у віці 10-11 років.

Складна сітка з мільярдів клітин мозку, нейронів, співставляє сигнали від рецепторів з сигналами, в котрих закодований минулий досвід, і таким чином формує команди, націлені на адаптацію з навколишнім середовищем [1, с. 22]. Усе мистецтво (а, отже, і метафора) базується на сприйнятті сигналів від рецепторів (чуттєве сприйняття: зір, слух, дотик), та, можливо, ці сигнали могли бути основними сигналами до формування закодованого досвіду минулого. На сьогоднішній день існують системи, що здатні розпізнавати обличчя людей, але проблематично створити такі механізми, котрі розпізнавали б образи, оскільки вони відносяться до сфери ірраціонального.

Задача науки не полягає лише в тому, щоб накопичувати знання, у певний момент варто піти на розумний ризик і виділити нове явище, назвати котре допомагає метафора. Якщо у часи виникнення парової машини існувала метафора «Тіло людини – це парова машина», то у сучасність існує інша: «Мозок – це обчислювальна машина». Оскільки метафора – це не сама теорія безпосередньо, а лише «поштовх» до її розвитку, то вона має властивість співставляти дві системи та полегшує розуміння нової, незрозумілої системи на основі більш знайомої. Але у двох систем, окрім загальних властивостей, існує багато відмінних, більш того, це характерно не тільки для метафори, а й для аналогії. Аналогію та метафору об'єднує те, що їх основним «творцем» є лідируюча наука (на сьогоднішній день такою наукою можна вважати теорію штучного інтелекту). Як і метафора, аналогія також може бути хибною, наприклад, І. Кант, порівнюючи Землю та Місяць, робить припущення, що Місяць також може бути населений іншими людьми. Але якщо аналогія має мінімум чотири елемента для співставлення парами по два, то метафора трикомпонентна. Наприклад, Платон проводить аналогію «керівник держави – громадяни» як «глава сім'ї (батько) – члени сім'ї». Метафора з даної позиції – усічена, неповна аналогія, бо має повні три елементи, один з котрих включає не одну ознаку, наприклад: дівчина як роза (дана метафора закріплена в жіночому імені Роза). Можна спробувати побудувати з метафори аналогію, але вона виявиться неповною: «дівчина - ?» як «роза – красива/струнка/добре пахне», тобто фактично співставлення відбувається не парами, а на базі загальних ознак («трикутник» метафори).

Отже, ми повинні пам'ятати, що на етапі створення понять вони носять метафоричний характер. Але коли поняття вже встановлюються, ми можемо забути про їх метафоричний характер та «злити» наш опис реальності із самою реальністю. У будь-якому випадку, мова – це відображення реальності, але не сама реальність безпосередньо, а мова впливає на формування уявлення про реальність, саме тому, чим більше людина знає мов, тим більше способів формування метафори та можливостей порівняння вона засвоює.

Список використаних джерел

1. Арбиб М. Метафорический мозг. Москва: Едиториал УСПР, 2004. 304 с.
2. Лакофф Дж. Фреймінг ідей, метафори та Ваш мозок. URL: https://www.youtube.com/watch?v=S_CWBjyIERY&ab_channel=FORA.tv

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ І. ФІЛОСОФСЬКІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

ПРИВІТАННЯ УЧАСТНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ С.В.ЛАНЧЕНКО	3
АБАШНІК В.О. ЕДМУНД ГУССЕРЛЬ У ФІЛОСОФІЇ ІСИДОРА ПРОДАНА (1854–1919/20)	6
АБАШНІК У.В. ВАЛЬТЕР БЕНЬЯМІН (1892–1940) ТА МЕДІА-ФІЛОСОФІЯ	10
АЛЕКСЄЄНКО Н.В. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ	13
АНДРУЩЕНКО В.П. ПЛАГІАТ ТА НЕДОБРОЧЕСНІСТЬ – ЗАГРОЗА НАУКОВОМУ ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ	15
БАБИЧ В.П. ОСНОВИ РАЗУМНОГО, ЦИВИЛИЗОВАНОГО МЫСЛЕТВОРЧЕСТВА	21
БЛИЗНЮК Л.М. ФЕНОМЕН МОВЛЕННЄВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	31
ГОРОБЧУК Л. М. СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ОСОБИСТОСТІ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ	34
ГРОМОВА О.В. РОЛЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОЗВИКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	38
ДАНІЛ'ЯН В. О. ДУАЛЬНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА НЕДОЛІКИ	41
ДАНІЛ'ЯН В. О. ПРОБЛЕМА СВОБОДИ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ТВОРЧОСТІ НОРВЕЗЬКОГО ФІЛОСОФА ЛАРСА СВЕНДСЕНА	44
ДАХНІЙ А.Й. Г.С. СКОВОРОДА ТА Т.Г. ШЕВЧЕНКО ЯК ЗАСНОВНИКИ УКРАЇНСЬКОГО ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМУ	46
ДОВГАНЬ А. О. Н.МАЛЬБРАНШТА ДАВНЬОКИТАЙСЬКА ФІЛОСОФІЯ	51
ДОЛЬСКАЯ О.О. ФОРМУВАННЯ НАРРАТИВУ ПОСТЛЮДИНИ: РОЗДУМИ ПРО ПІДГРУНТЯ НОВОЇ АТРОПОЛОГІЇ	57
ЗАГРІЙЧУК І. Д. НЕЗАВЕРШЕНІСТЬ КОМУНІКАТИВНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ЗАПОРУКА СОЦІАЛЬНОЇ ЗЛАГОДИ	61
ІЛЬІН В.В., ІЛЬІНА А.А. РАЦИОНАЛЬНОСТЬ ПОВЕДЕНИЯ И ПРОБЛЕМА СООТНОШЕНИЯ ЭТИКИ И ЭКОНОМИКИ	65
КАРПЕНКО І.В. «ВЗАЄМНІСТЬ ПЕРСПЕКТИВ» А. ЩЮЦА ЯК МОЖЛИВІСТЬ КОМУНІКАЦІЇ	71
КОЛЕСНИК К.Е. ПРОЕКТ RAIL BALTICA: РОЗБУДОВА ТА ГЕОПОЛІТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ	75
КОЛИЧЕВА Т.В. ГЕШТАЛЬТ-МЕТОДОЛОГІЯ ПІЗНАННЯ ЛЮДСЬКОЇ СУТНОСТІ ЯК ЗАСІБ НАБЛИЖЕННЯ ДО ІДЕНТИЧНОСТІ ІНДИВІДА	81
КОММЕДАЛ О. ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО В НОРВЕГІЇ: ДОСВІД ПРАКТИЧНОГО ВТІЛЕННЯ	84
ЛЕБЕДЄВ В. О. ЖАНР «ТЕМНЕ ФЕНТЕЗІ» У СУЧАСНІЙ МАСОВІЙ КУЛЬТУРІ	87
ЛЮБІВИЙ Я.В. КОНСТРУКТ ТА ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ СВОБОДИ У КРИЗОВОМУ СОЦІУМІ	88

ЛЯХ В.В. КРИЗА ІДЕНТИЧНОСТІ В ФІЛОСОФСЬКО-ІСТОРИЧНОМУ ВИМІРІ	94
МАМЕНКО Т.В. ФІЛОСОФІЯ МАХІЗМУ В УКРАЇНІ: ЕМПІРІОСИМВОЛІЗМ П.С.ЮШКЕВИЧА	98
НЕСКО С.І. РОЛЬ ПЕРЕКЛАДАЧА, ЯК ТЕХНІЧНОГО КОМУНІКАТОРА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	103
НОВІКОВ Б.В. О ФИЛОСОФИИ И ФИЛОСОФСТВЕ	105
ОВЧАРЕНКО Н.М. МОЗОК, ПОВЕДІНКА ТА МЕТАФОРА	116
ПАВЛОВ В.І. ЕВОЛЮЦІЯ УЯВЛЕНЬ ПРО СЕКСУАЛЬНІСТЬ ЯК АКТУАЛІЗАЦІЯ ВІДНОШЕННЯ ДО САМОГО СЕБЕ	119
ПАНКОВ Г. Д. ЗАНЯТИЕ СОБОЙ КАК ПРОЦЕСС КОНСТРУИРОВАНИЯ ИДЕАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ В ХРИСТИАНСКОМ ДИСКУРСЕ	129
ПЕТРУШЕНКО В.Л. ЩО Ж ТАКЕ БУТТЯ І ЯК ЙОГО ОСМИСЛИТИ?	133
ПЕТРУШЕНКО О.П. УТОПІЯ ЯК СПОСІБ КОМУНІКАЦІЇ ЛЮДИНИ ІЗ НАЛЕЖНИМ	142
ПЕТРУШОВ В.М. «ЛЮДИНА ЗАГИНЕ І НА ЇЇ МІСЦЕ ПРИЙДЕ НАДЛЮДИНА» Ф.НІЦШЕ. ТАК ГОВОРИВ ЗАРАТУСТРА	144
ПОНОМАРЕНКО В.Є. НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ).	148
ПОНОМАРЕНКО Н.В. КОНАТИВНА, СИГНІФІКАТИВНА ТА СТРУКТУРНА ХАРАКТЕРИСТИКА АНГЛІЙСЬКИХ, РОСІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ	150
ПОНОМАРЬОВ О. С.,ХАРЧЕНКО А. О.,ЧЕБОТАРЬОВ М. К. ТЕХНОЛОГІЧНИЙ РОЗВИТОК ЯК ЧИННИК КОЕВОЛЮЦІЇ ЛЮДИНИ І ПРИРОДИ	153
РАССОХА И. Н. УСКОРЕНИЕ ИСТОРИИ 12/4, «АНТРОПНЫЙ ПРИНЦИП» И ВОЗМОЖНОСТЬ БЛИЗКОГО «КОНЦА ИСТОРИИ»	157
РУМЯНЦЕВА Т.Г. ИДЕЯ НИЦШЕ О СВЕРХЧЕЛОВЕКЕ И СОВРЕМЕННОСТЬ САМОЙЛЕНКО Д. О. ТРЕНДИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	166
САМОЙЛЕНКО Д. О. ТРЕНДИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	169
СИВОГРАКОВА З.А. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ І ПЕДАГОГІЧНА РОЛЬ ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	173
СИТНІЧЕНКО Л.А. НОВІТНІ ФІЛОСОФСЬКІ ДИСКУРСИ ІДЕНТИЧНОСТІ: СПРАВЕДЛИВІСТЬ ЗАМІСТЬ НАСИЛЬСТВА	176
ТИТАР О. В. ФІЛОСОФІЯ ЗОРОВОГО ОБРАЗУ	180
ТИХОНРАВОВ С.М. КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ФАХІВЦІВ ЗАЛІЗНИЧНОЇ ГАЛУЗІ	184
ТОЛСТОВ І.В. ВЗАЄМОЗУМОВЛЕНІСТЬ ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ ТА ПРАВ ЛЮДИНИ	185
ТОНІО В. КОРОНАВІРУСНА КРИЗА: НЕХАЙ ВИРІШУЄ ЖЕРЕБ!	188
ХРИСТОФ Р. ПОПУЛІСТИ: ВЖЕ ПЛАТОН ЗАСТЕРІГАВ ВІД НИХ	192

Наукове видання

**VIII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ,
ПРИСВЯЧЕНА 90-РІЧЧЮ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

**REPORTS OF THE VIII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
“A PERSON, A SOCIETY, COMMUNICATIVE TECHNOLOGIES”**

м. Харків, 15–16 жовтня 2020 р.

Відповідальність за наукову достовірність матеріалів та відсутність плагіату
несуть автори

Матеріали публікуються в авторській редакції

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times ET.
Умов. друк. арк. 17,15. Наклад 100 прим. Замов. № 1006/8-20.

Видавництво ТОВ «ДІСА ПЛЮС»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: серія ДК № 4047 від 15.04.2011 р.
61029, м. Харків, шосе Салтівське, буд. 154. Тел. (057) 768-03-15,
e-mail: disadruk@gmail.com

Надруковано з готових оригінал-макетів у друкарні ФОП Петров В. В.
Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.
Запис № 2400000000106167 від 08.01.2009 р.
61144, м. Харків, вул. Гв. Широнінців, 79в, к. 137, тел. (057) 778-60-34.
e-mail:bookfabrik@mail.ua